

Beethovent első bécsi látogatása során **bemutakozott Mozartnak**, de édesanyja halálos betegsége miatt vissza kellett utaznia Bonnba. Művészetére serkentőleg hatott **Haydnnak két bonni látogatása** is. Legjobban azonban **Waldstein gróffal** kötött barátsága befolyásolta további sorsát, aki önzetlen mecénása lett a fiatal muzsikusnak.

Egyik legfőbb vágya, hogy **Mozartnál tanuljon** nem teljesülhetett: mire Bécsbe érkezett, Mozartot már nem találta életben. Első bécsi mestere így Haydn lett, akinél csak rövid ideig maradt, mivel Haydn nem bizonyult túlságosan gondos pedagógusnak. Beethoven ezért később **Albrechtsbergernél** tanult kontrapunktot, **Salierinél** pedig a drámai kompozíciókban szerzett gyakorlatot.

Lichnowsky herceggel kötött barátsága révén megismerkedett magyar főúri családokkal, és így később Magyarországra is eljutott.

Beethoven baráti és szerelmi szálak kötötték a **Brunszvik** családhoz. A híres Apassionata szonátáját Brunszvik Ferencnek ajánlotta. Valószínűleg a bájos **Brunszvik Teréz** grófnővel erős érzelmi kapcsolatot tartott fenn, azonban a társadalmi különbségek miatt házasság nem válhatott a kapcsolatból. Teréz grófnő talán ezért szentelte életét a kisgyermek nevelésének. Neki köszönhetjük, hogy 1828-ban létrehozta az **első magyar óvodát**.

Beethoven 25 éves korában jelentkeztek kezdődő **hallászavarának** első tünetei. Elhatalmasodó sükettsége miatt került a nyilvánosságot. 1819-ben teljesen megsüketült, ezért magányos **remeteéletbe** zárkózott. 1825-ben krónikus májbaja úrrá lett szervezetén, majd egy évvel később tüdőgyulladást kapott. Négyyszer operálták, de nem tudtak segíteni rajta: **1827. március 26-án** meghalt. Bécsben ezrek kísérték utolsó útjára. Sírkövének feliratán csak egyetlen szó található: Beethoven.

Jelentősebb művei: 9 szimfónia, C-dúr (kismartoni) mise, Fidelio című operája, 7 zongoraverseny, D-dúr hegedűverseny. Nyitányok: Egmont, Coriolan, 3 Leonóra, Prometheus, stb., Hegedű-zongora szonáták, kamaraművek, vonósnygyesek, zongoraszonáták, zongoraművek stb.

L. van Beethoven: Für Elise

Beethovennek ez a közismerten híres zongoradarabja 1810-ben íródott a-mollban. Szakértők szerint a kézirat nehezen olvasható, ezért a mai címe a helytelen olvasásból is eredhet. Valószínű „Für Therese” (Teréznek) az eredeti cím, de az ajánlás körülményei ismeretlenek.

L. van Beethoven: D-dúr hegedűverseny

A páratlan szépségű 1806-ban elkészült D-dúr hegedűverseny gyakran szerepel a különböző koncerttermek műsorán. A mű 4/4-es tempójelzésű I. tétele az eddigi gyakorlattól szokatlan módon 4 üstdobütéssel teremti meg a bevezetés alaphangulatát, amit a halk, nyugodt és természetes egyszerűséggel belépő fúvós hangszerek 4 ütemes motívuma követ. A továbbiakban a gazdag motívumépítkezés gyakori hangulat- és hangszínváltásainak közepette fejlődik ki a tulajdonképpeni dalyszerű főtéma. A törékeny szépségű II. Larghetto tétel vezet el a vidám hangulatú, fickándozó dallamszövésszerű zárótételhez. Beethoven egyetlen hegedűversenyét Franz Clement bécsi virtuóz számára írta. A bemutató Bécsben volt 1806-ban.

Allegro ma non troppo

fűvósok *p dolce*

Pk. *p*

Zenehallgatás: L. van Beethoven: D-dúr hegedűverseny I. tétel (részlet) 6. oszt. II/8.

L. van Beethoven: VI. szimfónia F-dúr (Pastorale), op. 68.

Beethoven hallása a kilencvenes évek végétől fokozatosan romlott, a következő évtizedben pedig bizonyossá vált, hogy fülbaja gyógyíthatatlan. Bár betegsége jelentősen befolyásolta egyéniségét, az életbe vetett hitét mégsem veszítette el. A természet mint madárdalozó valóság ott virágozott és viharzott körülötte, és Beethoven ráismert saját virágozó és viharzó ösztönéleteire. A természettel való bensőséges kapcsolatának egyik szép példája a Pastorale szimfónia. A partitúrában a következő bejegyzést találjuk: „*Pastorális szimfónia, avagy emlékezés a falusi életre. (Inkább az érzelmek kifejezése, mint festészet.)*”. Beethoven ebben elhatárolja magát a természet csupán naturalista ábrázolóitól, inkább az fontos számára, hogy milyen hatásokat keltenek benne a természet megnyilvánulásai: a patak, a madárcsicsergés, a vihar és a napsütés. Igaz, ekkor már betegsége tudatában menekül az emberektől, mégis egész gondolkodása, még a természethez való viszonya is emberközpontú. Az első tétel címe: **Vidám érzések ébredése a falura érkezéskor**. A szerző az F-dúr hangnemmel teremtette meg a tétel ún. levegős hangzását, hiszen ez a klasszikus zene hagyományai szerint a „természet hangneme”. A szerző érzékelhetően a falusi milió, a táj, az atmoszféra érzékeltetésére törekedett a tétel megalkotása során. A **Patakparti jelenet** címet viselő második tételben a patak csobogásával és a tételvégi madárkoncerttel leginkább érzelmi hatást kívánt kelteni a zene hallgatójában.